

Szerkesztési iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1897.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felolvas szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXVI. évfolyam, 166. szám.

Hirdetési árak:

Egész évre	-----	12 fr.
Félévre	-----	6 "
Negyedévre	-----	3 "
Egy óra	-----	1 "
— Egyes szám ára 4 kr. —		

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetés-irodáknak.

Megjelenik mindennap

vasár- és ünnepnapok kivételével.

Péntek, július 23.

Tanintézetünk.

— A főgimnázium. —

Nagybecskerek, július 23.

(=) A régi latin közmondás azt tartja: Non multa, sed multum, azaz sokat és nem sokfélét! Százszor hangoztatott pedagógiai elv, a melyet híven követtek a régiak s tudtak is boldogulni, míg a mai kor ha el is fogadja elméletben, a gyakorlati tere sohasem kívánja juttatni. Manap azt a gyermeket, a kinek még játszania kellene, elhalmozzák töméntelen száraz tudománnyal s a helyett, hogy kiküldenék a szabadba, hadd végezzen testerősítő mozgásokat, oda szorítják az iskolapadhoz és tanulatják vele nehézkes filozofusok még nehézkesebb definícióit pragmatikus történelmet s a legújabb kor legelvontabb tudományát.

Az a fiú még a gyermekcipőiben van s máris olyan dolgokkal foglalkozik, a mely a legtöbb esetben túlhaladja az erejét s — valljuk meg — részben bénítólag is hat rá, mert befolyással van egész életére. Ha ugyanis nem bír megbirkózni az anyaggal, szökni kénytelen előle s — hogy úgy fejezzük ki magunkat — csődöt mond a képessége. Mit tesz már most az ilyen? A legtöbb esetben iparos pályára megy avval a negyedrésnyi képzettséggel s elfelejti azt is, a mit eddig tanult. Abban az esetben, ha átküzd a középiskolát, talán restelte volna azt a pályát, a mely most megszerzi a kenyerét ebben a műveletlen állapotában. S itt van a legnagyobb baj, mert a legszomorubb állapotra jut az az ország, a melynek kereskedelmi és iparos pályáját műveletlen elemek dominálják!

Ez az egyik feltevés, vegyük a másikat. Töméntelen tanulás után elvégzi a tanuló a középiskolát, de akkor már annyira belecsömörölt a tanulásba, hogy fáradt testének minden része tiltakozik a folytatás ellen. Az agyában félig nyersen, feldolgozatlanul zsong tengernyi olyan tudomány, a minek abszolúte semmi hasznát sem veszi, s a mit csak azért kellett tanulnia, hogy — mint mondani szokás — általános műveltséget szerezzen magának. Igen ám,

általános műveltséget! De hát minek akkor beteggé görnyeszteni a legmagasabb fizikával, tegyük fel, azt a fiút, ki a jogi pályára készül! A szaktanár göröcsösen ragaszkodik a saját tantárgyához és nem enged egy betűt sem az anyagból, mert hát szerinte ez a tárgy épp olyan fontos, mint a többi. A saját szempontjából igaza is van, de például kérdezze meg valaki közéletünk bármely kimagasló alakjától, hogy mik azok a Huyghens hullám elméletei a fényről s biztosítok bárkit, hogy az illetőnek ludbőrös lesz a teste s megtagadja, hogy híre is hallotta Fehér Ipolynak.

A ki olyan pályára készül, a melyiken szüksége van a reális tantárgyakra, ugyis elülről kezdi az egészet, elégedjenek meg következőleg a szakközvegek avval az anyaggal, a melynek tudásával eleget tesz a fiatal ember az általuk hangoztatott „általános műveltség”-nek s ne faragjanak egy nyolczad osztályosból mindjárt tudóst, mert az, a mit az iskolában tanul az ember, édes kevés az élet számára; a ki boldogulni akar, az csakhamar belátja, hogy a mit nyolcz év alatt szerzett, az még alapnak is a leggyöngébb alap.

Sokat követelnek s keveset adnak; mai nap az iskolákban, annak a tanárnak nemcsak tudósnak, hanem kiváló pedagógusnak s mindenekfölött psychologusnak kell lennie a tanulóival szemben, különben hibás alapon indulva ki, rövid idő alatt összeomlik az egész épület. Elvégre nincs nekünk nagy tudósokra, hanem igenis van széles látókörü, képzett férfiakra szükségünk.

Mindez pedig, a mit föntebb elmondottunk, nem bir speciális vonatkozással, mert sokkal inkább általános lett már, semhogy különleges lehetne. Jó tanárok kezei közül azért kerülnek ki mégis jó diákok s bár a tananyag mennyisége nálunk is kísért, a nagybecskereki községi főgimnázium, mely a kegyes tanítórend vezetése alatt áll, eddig sem vesztette, de nem is fogja elveszteni azt a jó hírnevet, a melyet több mint félszázad óta szerzett meg magának.

Előttünk fekszik Balázsi József igazgatónak jelentése a lefolyt tanévről, melyből kiténik, hogy Torontál vármegye legelső tanintézete milyen nagy hatással volt a magyarosodásra nézve. A derék piaristáknál a legtisztább hazafias szellemben nevelik az ifjúságot s akárhányan, a kik a városház mögötti szürke házban végezték valamikor tanulmányukat, ma már számottevő férfiak az országnak és a társadalomnak.

A tanulók száma az idén 240 volt, tehát harminczczal kevesebb, mint tavaly, a miben nagy része van a polgári és felső kereskedelmi iskolának, mely napról napra fejlődven, mind több diákot hódít el a gimnáziumtól.

A 240 közül helybeli illetőségű 118, vidéki pedig 122 volt s ez csak újra azt bizonyítja, hogy az intézetnek milyen jó hírneve van nemcsak Torontálban, hanem másfelé is. Eltekintve attól, hogy a szomszédos vármegyékben számosan látogatták az idén a becskereki gimnáziumot, volt Abaujból, Baranyából, Fehér, Hajdu, Heves, Pozsony, Zemplén stb. megyékből is diákok, kik közül csak 10 ismételt, a több a haladók közé tartozott.

Anyanyelv szerint magyar 151 volt, de azért valamennyi beszélt magyarul, mig az olyanok száma, kik más idegen nyelvet nem értettek 36.

Német anyanyelvű 45, román 6 és szerb-horvát 38 volt. A kétszáznegyven diák közül római katolikus vallásban 121, görög katolikusban 1, görögkeletiben 48, ágostai evangélikusban 8, ev. ref.-ban 24, unitáriusban 1 élt.

Az osztályzat tekintetében minden tárgyból jeles volt 18, jó 59, elégséges 122, egyből elégtelen 27, kettőből 3, többből pedig 11, a mi felette kedvező eredménynek mondható.

Az intézetnek az idén is volt önképző köre és deáksegélyező egyesülete. Az utóbbinál segélyezésekre és más egyébre összesen 776 frt 86 krt adtak ki. Az egyesület vagyona könyvekben 1041 frt 55 kr., tőkében 6545 frt 29 kr.

A „TORONTÁL” tárczája.**Legenda a kis grófnőről.**

Elénken vissza tudok emlékezni az egyszerű kicsi asszonyra: finom, hajlékony, gyermekded testalkat, kicsi keze volt, mint egy növéndéklánykének, hosszukás bájos arca tejfehér, mint egy porcellán-babáé, fogyó és növé róssák nyiladostak a tain jén, mongolos met szésszürke szemei örökké kutattak valamit. Utthon szürke gyapot ruhában és köténykében, kint azt utcán is többnyire szürke, minden dísz nélkül való ruhában járt. Gesztenyeszínű haja mint egy apócsáé, kétoldalosán simára volt lefésülve.

Est a szürke kicsi asszonyt úgy hívták: Guss Frigyes grófné. A Pension Durnei villa földszintén laktak hat fényes szobában, a telet már ötödik éve töltötte ebben a lakosztályban a grófi család.

Guss Frigyes többnyire finom vadász öltönyben járt, vállas, de feltűnően halovány ember volt, gömbölyű kicsi fejjel, mely apróra le volt nyírva a haj, a lehető legegyszerűbb gróf volt, aki, ha négy tűzvérű koromfekete paripáját kihajtotta, odavette az oldala mellé a kicsi asszonyt és rendszeren a legelhagyottabb utakon kocsiatka a hegyek háta mögött, a tiroli hegyháti falucskák alatt, melyeknek szőlőkertjeiből a kakastollas, piros öves, zöldhajtókás, papagály tarka szőlőpásztorok néztek alá.

Mindjobban feltűnt nekem, hogy a gróf és a grófnő kerültek az embereket. Se színházba, se bálba, se estélyekre nem jártak. Csapatostól andalogtak, futkároztak, lovagoltak, kusiroztak a szürke német, a Rudolf-szakállu osztrák magnások asszonyaikkal, lányakkal, a Durner-villa grófi lakói a kis, de bájos kerten tul, mely az övéké volt, csak ritkán mentek.

Odalent a villa parkjában játszott a kis Jakab gróf. De a kis Jakab gróftól még be sem mutattam. Pedig ő odalent a parkban az ur, ez idő szerint még egyetlen örököse Guss Frigyes grófnak. A bevezett okos Jakab gróf négy éves volt még, kék szoknyácskában, parányi kék csizmában és egy nyakig leérő prémes szip-ában. Ha a szomszéd villából a nyárspolgár amerikai Boud Henri harisnyakötőgyáros három apró fia, meg a Kinder Abraham porosz gummigyáros négy kis fia közé keveredett a kis Jakab gróf: az idegen aligha találná meg közöttük a gróft. A kis Jakab gróf volt a legigénytelenebb, a legegyszerűbb és legillegelmebb.

Nem hittem volna soha, hogy a kilenczágú koronás bölcsebből ilyen puritánok kerüljenek elő, mint a kis Jakab gróf, akinek ép oly tarka ingecskéje volt, mint a padlás szobában lakó mellbeteges német színés kis fiának.

Nekem bizony nem ilyen fogalmam volt egy grófi családról. Plane, amelynek van elég pénze, annyi, hogy Merantan teitelhet minden esztendőben. A kis Jakab grófnak nem volt ugyan még kis ponnija, de annál többet lovagolt az apja térdén, a park padján, meg az anyja karján. Hol az egyik futkosott végig a park utain Jakab

urfiával, hol a másik. Az az öreg pápaszememes boane, aki Jakab grófra felügyelt, ritkán részesült abban a szerencsében, hogy a kis urfit öibe vehette volna.

Mindez a legidillikusab nyárspolgári állapot olyan különösen tetszett nekem, hát még mikor megtudtam, hogy a Guss grófnak négy milliójuk van.

Akkor meg rejtélyes kezdett lenni a dolog. Nálunk Birkásháton, ha a kövezési vállalkozó egy kicsinykét megszedi magát, a fényűzésben lefözi est a grófi családot.

A szürke rubás kicsi asszonyka rokonszenves lénye, egyszerűsége, a szende borulat tiszta arcán egészen megigézett. Ő is, férje is barátságosak voltak mindenkire. Órákig elbeszélgettek az egyszerű szőlőművelőkkel a hegyi utakon.

A gróf korán kelt s ilyenkor egyedül ment ki a hegyek közé. Kikísérte az utig, mely föl kigyózik a hegyoldalba, rendszeren a grófnő s amint az elválásukat az ablakból néztem, úgy tetszett, mintha az a madonnalényű igéző asszonyka valamiért könnyöregne, a kezét is összetette néha.

A gróf könnyen, mint a zerge, fölfutott a hegyi uton és valamikor déltájón került haza. Mint valami szép, megható szoltár, egy fölemelte ezeknek az embereknek póitikus élete a lelket. Olyannak tetszett a többszörös milliomos grófi család élete ezzel a madonna arcú kis szürke asszonykával, mintha mese lett volna.

Egy napon, a table de hote asztalánál egy

Fegyelmi ügy nem fordult elő s e tekintetben a mi intézetünk dicséretes kivétel az ország számos más intézete között, a melyekben egyre-másra fordulnak elő az ugynevezett „sajnálátraméltó esetek.“

Az értesítő bevezető cikkét Búrget József tanár állította össze, Torontálmege madárvilágát ismertette benne. A millenium bezárása után ugyanis a gimnázium megkapta a vármegye bőkezűsége folytán a torontálmegei csarnokban bemutatott madár és növénygyűjteményeket mintegy 3000 frt értékben. Az ismertetés könnyű áttekinthető módon tárja elének a madarakat, fölemlítve, hogy hol fordulnak elő s melyek a sajátosai, mellékesen tárgyalva a bevezetésben azt, a mit részünkről számtalanszor hangoztattunk: milyen vétek az éneklő madarak pusztítása.

Az összehírdetlenség bizottságából. A képviselőház összehírdetlenségi bizottsága tegnapi ülésében foglalkozott Nopca Elek báró, Tisza István gróf és Polyák Béla összehírdetlenségi ügyeivel. A bizottság mindhárom képviselő esetére kimondta, hogy összehírdetlenség nem forog fenn.

A szerb egyházi kongresszus.

Karlóca, július 21.

A mai ülés Varogjancsics Arkádus iskolaigazgató ama indítványával kezdődött, hogy sürgősen alkossák meg a nyugdíjalapot ama néptanítók számára, akik Horvát- és Szlavonország szerb felekezeti népiskoláiban tanítanak.

Brankovics pátriárka és a radikális kongresszusi tagok között éles ellentét támadt, amikor a pátriárka Militics Szlavkónak megengedte, hogy beszélhessen a legfelsőbb iskola-tanács ítéletéről, a mely őt versecsi polgártól az egyházi öntudat hiánya miatt megvonja a választó jogot. A kongresszus radikális tagjai azt vitatták, hogy az egyházi törvényszék érdemleges ítéleteiről a törvényszék nem vitkozhatik.

Bogdanovits Simon nyugalmazott ezredesnek Stekovits János esperes és Gruics Mihály püspök ellen való heves támadása következtében a bizottsági indítványok vitája bizonyos tekintetben izgatott karaktert öltött.

A bizottság azt indítványozta, hogy a tárgyalás alá kerülő ügyeket két csoportba osszák és mindenekelőtt a kongresszusi állandó bizottságot, mint legfelsőbb egyházi igazgatási hatóságot választásuk meg és azután intézzék el az iskolatanácsnak a népiskolai tanítók díjazásának kiegészítéséről szóló javaslatát, stb. A törvényhozás munkája között első helyen áll az egyházi szervezeti statutum tárgyalása, továbbá normatívum állítása a plébánosok, a szerzetes papok és püspökök javadalmazásáról.

Báró Zsivkovics János azt indítványozta, hogy husztagu bizottságot küldjenek ki, amely memorandumot terjeszsen elő azokról a sérel-

mekről, amelyeket az 1868-ik évi 9. törvényezikk megalkotása óta a szerb autonómia a mai napig elkövettek és hogy e memorandumot, a szerb egyház mai viszonyainak válasza mellett, alkalmas módon azzal az alázatos kérelemmel terjesszék a király színe elé, hogy mint a törvény és jog legelső védője, kegyeskedjék a Szent István koronája alatt álló, mindig hű és odaadó szerb nép törvényesen biztosított jogait védelmébe venni e sérelmek szanálása, továbbá a szerb népnek biztosított nemzeti és egyházi autonómia megóvása végett a szükséges alkotmányos garanciát megalkotni.

Az ügyrend bizottság, hivatkozással a királyi biztos ama nyilatkozatára, hogy a kongresszus minden más tárgy kizárásával az egyházi szervezeti statutumot vegye tárgyalás alá és hogy közölje a királyi biztossal megállapodott napi rendjét, azt javasolja, mondja ki a kongresszus, hogy egyik megkeresésnek sem tehet eleget, mert a királyi biztosnak a kongresszusi statutum 8. szakasza szerint nincs joga a kongresszusi tárgyalásra befolyást gyakorolni és a kongresszus törvényes tevékenységét megakadályozni és mert a kongresszusnak meg van az a joga, hogy maga állapítsa meg napirendjét.

Brankovics pátriárka e két indítványt oly fontosnak jelenti ki, hogy az ügyrend szerint előbb ki kell nyomtatni és csak 48 óra elteltével lehet tanácskozás alapjává tenni.

Az ügyrend értelmezéséről való hosszas vita után belenyugodott a kongresszus a pátriárka kívánásába, amelyről az elnök nem engedte meg a szavazást.

HIREK.

Tájékoztató.

Július 31. A munkás-egylet alakuló ünnepélye.
Augusztus 23. Közigazgatási bizottság.

A gőzfürdő naponta reggeli 6 órától nyitva van; nők részére kedden és pénteken délután.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Barbarics Győző Győr vármegyei kir. tanfelügyelőségi tolnokot a torontál vármegyei tanfelügyelőséghez helyezte át.

— **A kegyes tanítórendiek kis káptalana** tegnapi választotta meg újra Frank Ferenc kir. tanácsost rendfőnökké, aki már beszámoló beszédjében kérte a káptalant, hogy tekintve folytonos gyengélkedését, bizza erősebb kezekre e súlyos, nagy lelki felelősséggel járó hivatalt. De a káptalan kitérő lelkesedéssel egyhangulag újra megválasztotta őt s a rajongva szeretett rendfőnök tiltakozó szavát elnyomta az újra és újra kitérő lelkesedés és végre is megnyugodva, gyönyörű és megható szavakban köszönte meg e törhetetlen bizalmat és a megindulás könyei között fogadta szerető rendtartásai hódolatát.

szenimentális Frigyes grófból, mint a parancsolat.

Akik ismerték ezt a legendát, csodálattal nézték a kisi szürkeruhás grófnő boldogságát. Hogy alakult át az a nagyvilági ember ebben a növendék leányhoz hasonlatos, kicsi, fehér kezében. Az ősi tradícióktól elfordulva, leszállt kedvese lábához Frigyes gróf és olyan lett, mint kedvese, a hitvese úgy neveli a gyermekét is. Nem a rendes szokás szerint történt tehát itten.

Nem Erzsai, a nyárspolgár lett grófnő, hanem Frigyes gróf lett — nyárspolgár.

A gumi- és harisnyakötő gyáros papagálytarka csemetéi közt a kis Jakab gróf képviselte a demokráciát... A pipiske lábakon fehérülő kamáslik közt az ő parányi csizmácskái.

Sokszor elandalodtam ezen a szép romantikán, amíg egyszer egy éjjel kétségbeesett lármá zavart föl álmomból. Fájdalmas női hangot hallottam, mintha a föld alól jött volna. Alig ültem föl ágyamban, valaki megsörgeti az ajtómat.

— Ki az?

Némétül felelt egy női hang:

— Jöjjön ki kérem, segítségre van szükségünk.

Megrémültem, mi baj lehet odakint. Lázasan magamra kapkodtam a legszükségesebb ruhaféléket és kinyitottam az ajtót.

A kis Erzsébet grófnő állt ott a villa tulajdonosának egyik leányával. Nagy fekete kendőbe volt beburkolózva, halvány, rémült arcán a megsejtelt, megható fájdalom kifejezése vonaglott.

— **Peterdyék Torontálban.** Megirtuk a napokban, hogy Peterdy és társulata jelenleg Mohácsra tartózkodik, és csak nemrég hosszabbította meg ottmaradását egy hónappal. Annál nagyobb meglepődéssel olvassuk a „Torontáli Közlöny“-ben azt a hírt, hogy Peterdyék f. hó 25 én N. Kikindán kezdik meg szereplésüket.

— **Tanítógyűlés.** A „Délmagyarországi Tanítóegylet“ 1897. évi augusztus hó 10., 11. és 12. napjain Fehértemplomban tartja XXXI. nagy és közgyűlést a következő tárgysorozattal. Augusztus hó 10 én: Délután 7 órakor: választmányi gyűlés a községi fiúiskola nagytermében. — 11 én: Reggel 8 órakor: Istentisztelet a róm. kath. templomban. Délután 9 órakor: A „Délmagyarországi Tanítóegylet“ XXXI. nagygyűlése a m. kir. állami főgimnázium tornacsarnokában: Előadásokat tartanak: Tanterv-revisió. Előadó: Graef János temesvári ipariiskolai tanár. A sajtó a népoktatás szolgálatában. Előadó: Gockler Lajos nagybecskereki tanító. Gondolatok korunk társadalmi- és iskolai napi kérdései felett. Előadó: Ródl Ferenc nagybecskereki tanító. Aranykalások Brassai módszertani műveiből. Előadó: Bézsán Miklós varádai tanító. A tanító nyugdíj-ügy rendezése. Előadó: Groszman Adám zichfalvi tanító. „Magyar nyelv tanítása.“ Irta Gramma Döme Ismerteti Ródl Ferenc. A Schaffer-féle számoló-ép. Ismerteti Schaffer Károly a temesvári állami siketnéma iskola igazgatója. — 12-én: Folyó ügyeket intéznek el.

— **Elmentek a huszárok.** Mint Aradról írják, az ottani statisztikai hivatal kimutatta, hogy 8472 leány szíve erősen vérzik. Ez a vérontás azonban csak eszményi, orvosilag nem is gyógyítható, mert hát hol van az az orvos, kinek aranyujtásos dolmánya, szépen fénylő kardja, édesen pengő sarkantyúja, hamiskás kis bajusza stb. stb je egyben van? Mert ha van is olyan, kinek hamiskás bajusza van, de nincs sarkantyúja és még sok egybe. A huszó hivatal azt is megállapította, hogy a nagyfoku szívverésnek oka nem más mint az, hogy elmentek a huszárok. Üres a kaszárnya, zsinolyezik, azaz cserepezik a tetejét. Az aradi huszárok elmentek N. Kikindára, hol az egyesített ezredekkel tegnap kezdtek meg a gyakorlatokat.

— **Bohémiázás.** Csak a napokban je gyezték el a Krecsányi főle színtársulat hősnőjét s most követi jó példáját a társulat legfiatalabb tagja, Csige Böske, aki kedvence volt a tavasszal a nagybecskereki közönségnek is. A vőlegény Thury (Turgonyi) Elemér, a társulat hősszerelmese, a ki őszira vezeti az anyakönyv-vezető elé szép menyasszonyát.

— **Állatorvosnövendékek alkalmazása.** A földmivélségi miniszter elhatározta, hogy a végzett állatorvosnövendékeket gyakorlati ismeretek elsajátítására szeptember hó elsejétől kezdődőleg a m. kir. állami ménesintézeteknél fogja alkalmazni. A két évig tartó alkalmaztatás ideje alatt az illetőknek a katonai szabályoknak megfelelő pontossággal kell teljesíteni a részük bízandó állategészségügyi teendőket. Azok, akik itt minden tekintetben beváltak, az állami állatorvosi kinevezéseknél előnyben fognak részesülni. Ezenkint tizenöt jól végzett növendék nyer alkalmazást; ezek a lakáson kívül hatszáz frt ösz-

kopasz ur (később megismerkedtem vele: Brem dr. volt) így szól a szomszédnőjéhez:

— Látam az imént a Vanda hidon a legirigyelt asszonyt Meranban.

— Ah, hisz azt talán nekem is ismernem kellene! — szisszent föl a hosszú, kellemes arcú nő, egy hannoveri özvegy.

— Ismeri is.

— Ugyan?

— Hát nem ismerné a Guss Frigyes grófnét, a kis szentet a szürke ruhában.

— Igen, igen, hallottam hírét... Mondja csak doktor ur, csakugyan olyan boldog az az asszony?

— Amilyen boldog egy falusi postásasszony lehet, akit egy gróf megszeret és feleségül vesz.

Ah, hát ez a rejtély, gondoltam. Egyszerre megtudtam magyarul az egész szép világ rejtélyét, ami ott a Durneriska földszintjén elbűvölt.

Hamarosan megismerkedtem Brem doktorral, aki elmondta a legendát.

Volt egyszer egy falusi postamester, szegény, mint az ördög, de volt egy vidám, viruló kis szentje, Erzsébet, a kis postás leány. Hasonlított határosottan Szent Agatához, de persze sokkal csintalanabb volt. Guss Frigyes grófnak valami kastély-szerű omladéka van ottegy hegyoldalban, ahol meghusta magát, ha eljött oda vadászni. Erzsébetet meglátta, megszerette, feleségül vette.

Az édes, tiszta, nemes tulajdonságokkal bíró postás leány olyan nyárspolgárt faragott a

— Uram — szól — siessen le velünk, szegény férjem rosszul van. Férfi cselédem nincs itthon, mi nők nem birunk szegénnyel.

Hebegtem valamit és lerohantam a grófi lakosztályba, az irigyelt boldogság fészkebe.

Szörnyű volt, amit láttam.

A gróf a földön fetrengett, tépett ruhában, vérezve, a halál ült az arcán, vonaglott minden porcikája, az ujjai mint acélfogak kapaszkodtak a szőnyegbe, a száján véres hab ömlött, szemei forogtak vadul, a lábai, mint vasdarabok megmeredve.

Ketten voltak már ott, akik fölemelni próbálták. Segítségre siettem, de hárman se bírtunk az ólomnehéz vergődő testel.

Szörnyű volt, amint a rohamban a meg-ránduló test hánykolódott és a fej nagyokat koppant a földön.

Ott állt az irigyelt asszonyka könybe lábadt szemmel és könyörgött reszketve:

— Vegyék föl, oh, vegyék föl.

Nagy nehezen sikerült párnákra helyezni az élettelen testet és ott örkdöttünk fölötté sokáig.

A Madonnája pedig mosta a fejt, a vért és gyűgött hozzá, majd hozzám így szól:

— Néha ilyen rohamai vannak szegény férjemnek. Milyen jó, hogy én itt volt...

A kis Jakab gróf szinte megdermedt ijed-

tében. Alig bírta a vén benne lecsendesíteni. Hanem a legendából ezt a rész nem tudták az emberek.

Békefi Antal.

töndíjat kapnak. A pályázók oklevelük vagy ennek másolatával s illetékes hatóságuk erkölcsi bizonyítványával felszerelt s a miniszterhez intézett folyamodványukat folyó évi augusztus hó tizedikéig nyújtják be Budapesten a m. kir. állatorvosi akadémia igazgatóságánál.

— Vasut megnyitás. A temesvár — módosi h. é. va. ut. utánrendőri bejárása értesülésünk szerint előreláthatólag f. hó 30-án, a megnyitás pedig 31-én lesz.

— Rémes gyilkosság. Alig közöltük a hullacsonkítással járó, csebzai határban előfordult gyilkosságot, melynél a tettes ismeretlen, máris újból megdöbbentőbb esetről kell hírt adnunk, mely Szárca a községlakosságát tartja izgalomban és egyuttal a törvényszéknek is nehéz feladatot nyújt. A tegnapi nap folyamán — írja szárcai levelezőnk — Szárca község csordása a szokott időben hajnalban végig kúrtolt a községben, azonban hiába várta Albu Száva háza előtt a tehenek kibocsátását, mert a házból semmitéle nesz ki nem halatszott s a teheneket sem bocsátották ki, pedig Albu Száva a község legvagyonosabb gazdája, kinek 400 holdnyi birtoka van s töle naponta szépszámu tehenek járnak a legelőre. A csordás végre is megunva a várakozást, benyitott az udvarra, a hol rémes látvány tárult szemei elé. A gazdát, Albu Szávát az udvar közepén a földön nagy vértócsában fetrengve holtan találta összevert koponyával, s mellette egy nagy fejsze hevert, míg a ház tornácán levő ágyban Albu neje nyöszörgött vértől elborítva, összevert koponyával és ettől néhány lépésnyire a ház egyetlen cseléde feküdt eszméletlenül szintén összezúzott koponyával. A csordás a szemei elé tárultakra ijedten szaladt az utcára s kiabálva a szomszédokat hívta, hogy nézzék meg a történetet, mire elsőnek Andrea nevű szomszéd jelent meg s utána közvetlenül a községi eljáráóság is. Szorgos kutatás daczára a tettesnek semmi nyoma sem mutatkozott, úgy hogy mély homály borítja a gyászos esetet. Az időközben megjelent csendőrség sem birt ezen homályos ügyben eligazodni, mert Albu és neje senkivel haragban nem éltek, nem is tudni, hogy valakit megbántottak volna, másrészt a nyitott házból semmi sem hiányzik s így daczára annak, hogy ezen gazdag emberrel mindig sok pénz szokott a láda fiókjában lenni, a láda sértetlen volt s a pénzből semmi sem hiányzott. Ezek szerint rablás nem történt, s így a gyilkosság csak magánboszu benyomását kelti. A szomszédok ugyan azt beszéltek, hogy előző este Albu a szolgáját megverte és elkergette volna s helyébe mást fogadott s ezt gyanúsítják a tettel, miért is ezen volt szolgát a község őrizet alá vette, de ezen szolga is alibijét többekkel be birta igazolni. Másrészt a haladokló Albnétől több ízben kérdezték, ki ütötte őket le, s bár nehezen alig érthetően azt mormogja, hogy Andrea, tehát azon egyén, ki a csordás lármájára elsőnek lépett be a házba. De ezen nyilatkozatra sulyt fektetni alig lehet, mert Albné eszmélete az agy sérülése következtében nem ép, másrészt azt rebesgetik, hogy Albné gyengéd viszonyt folytatott volna Andreával, főleg Andrea is be tudja igazolni hollétét. A szolga, ki időközben némileg magához tért, nagyfokban hülye és beszélni ép állapotban is alig bír, úgy hogy a vizsgálat számára nincsenek szálak. A tegnapi délután folyamán a törvényszéki bizottság megjelent a helyszínén. Albnál 18 sérülést lehetett észlelni, melyek közül 3 a koponyába hatolt és az agyat is elroncsolta. Albnének sérülései is feltétlenül halálosak, míg a szolga lehetséges, hogy meggyógyul, mert csak két helyen van a koponyája összezúzva. A vizsgálat ez ügyben tovább folyik.

Legujabb hírek.

Vilmos császár Magyarországon.

Budapest, július 22. Tudvalevő, hogy Vilmos német császár az ősi nagy hadgyakorlatok alkalmából szeptember hóban, mint királyunk vendége Magyarországra jön. Ennek a látogatásnak már részletei is meg vannak állapítva. A császár szeptember 10-én érkezik Bécsen keresztül Tatára, a hol a királylyal együtt gróf Esterházy Ferencz kastélyában fog lakni. Szeptember 15-én a két uralkodó Baranyamegyébe, Frigyes főherczeg vadászterületére utazik. A főherczeg Laskafalu állomáson fogja várni koronás vendégeit, a hová az udvari különvonat késő este érkezik meg. Innen diszkocsikon ennek a körösi erdei lakba, a melyet fáklavivő banderisták fognak kísélni. Az ujonnan épült pompás vadász-kastélyban Izabella főherczegnő üdvözlözi az uralkodókat. Rövid éjjeli nyugalom után a két fejedelem már a kora hajnali órákban szarvasvadászatra indul. A vadászat öt napot fog igénybe venni. Szeptember 20-án jönnek a koronás vendégek Budapestre, a hol tiszteletükre fényes ünnepélyek egész sorozatát rendezik.

Gyakorlaton agyonszúrt katoná.

Esztergom, július 22. Az esztergomi 26. gyalogezred legénységével a beállott forró napok óta éjjeli gyakorlatokat tartanak. Egy ilyen éjjeli gyakorlat alkalmával egy zászlóalj az erdőben rejtőző ellenség felkutatását tűzvén ki feladatául, sulyba helyezett szuronyos fegyverrel, futólépésben támadt az ellenségre. Az éjjeli sötétségben s a zajos hurrázások között fel sem tűnt, hogy egy szegény baka összerogyott. A gyakorlat befejezése után a katonát vértócsában elterülve találták, eszméletlenül volt ugyan, de se ő, se más nem tudta megmondani, hogy ki szurta keresztül hátulról. Másnap délután hunyt el a szerencsétlen jókedélyű Mikus Sándor, egy váczi fegyőrnek egyetlen fia. Hogy ki szurta le a boldogtalan fiatal katonát, azt eddigelé a legszigorubb vizsgálat sem tudta kideríteni.

Léghajón az északi sark felé.

Budapest, július 22. Stavangerből tegnap délután a következő távirat érkezett:

Soevde nél ma postagalambot fogtak el, a melynek lábán ezüst karika, szárnyán pedig ez a jelzés volt: „Északark 142 W 47.62“.

Az a város, a hol a galambot elfogták, Stavangen közelében van északi Norvégiában, André kiindulási helyétől mintegy 20 foknyira. Hogy a galambot hol bocsátották el, az nem állapítható meg. André már minden valószínűség szerint elhaladt az északi sark fölött és Alianka felé az észak amerikai jégzigetek fölött halad. A mennyiben léghajójával esetleg itt szállna le, valószínű, hogy észak-amerikai csethalászok fogják fölvenni.

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése július 23-án.)

Budapest, július 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Ház mai ülésén folytatva az ülések meghosszabbítására vonatkozó indítvány tárgyalását.

Tisza István kijelenti, hogy ő nem propagálta minden kompromisszum lehetőségét, csak olyat nem tudna elfogadni soha, melyet a többség engedékenysége árán vásárolna meg az obstrukció. Ha a rendes parlamenti tanácskozások ismét beállanak, akkor barátja a kompromisszumnak a 16. §. ügyében.

Páder Rezső Sopronmegye Lövőkerületének néppárti plébános-képviselője tartotta meg ezután szűzbeszédét egy határozati javaslat alakjában, mely szerint báró Bánffy miniszterelnök javaslata fölött térjenek napirendre s utasítsassék a kormány, hogy adjon nyári szünetet.

Pulszky Ágost szerint a vita abnormalis parlamenti viszonyokra mutat. Hosszasabban polemizál Apponyival, s kijelenti, hogy az ellenzék nagyon rossz taktikát követ akkor, a mikor ama törvényjavaslatok elsejét használja fel obstrukciónak, mely Ausztriával való viszonyunk szabályozását czélozza. Az ország többsége határozottan fentartani óhajtja a jelenlegi államjogi viszonyt s így a Ház minden tagjának kötelessége odahatni, hogy az erre vonatkozó javaslatok határidejökre létre jöjjenek. A 16. §. dolgában történhetnék megegyezés, de csak az erre vonatkozó részletes vitánál. Ő maga is beleegyezik ezen §. jobb szövegezésébe. Ugy a kormány mint a szabadelvű párt a parlamentárizmus krízisét elhárítani kívánja és biztosítani a nyugodt tanácskozás lehetőségét a jövőre nézve is. A miniszterelnök indítványát elfogadja.

Molnár János, Kossuth Ferencz, Rakovszky István és Pulszky Ágost személyes kérdésben szólalnak fel.

Öt percznyi szünet után Hock János beszél Bánffy báró indítványa ellen.

A legközelebbi ülés holnap.

A vásárhelyi méregkeverők.

Hódmezővásárhely, július 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ma délelőtt tizenegy órakor hirdette ki Konradheim báró, a szegedi törvényszék elnöke a hódmezővásárhelyi méregkeverők szenzációs büntügyében az ítéletet, mely szerint a törvényszék Jáger Marit a btk. 278. §-ába ütköző gyilkosság miatt és pedig 3 esetben mint felbújtó ellen, egy esetben mint bűnsegéd és egy esetben mint gyilkossági kísérletben bűnsegéd ellen összbüntetés-képpen kötél általi halálra ítélte.

Ugyancsak kötél általi halálra ítélte a törvényszék Hódi Pálné, szül. Csordás Nagy Lidiát a Varga Julianna, a Csordás Nagy Andrásné szül. Hódi Judit és a Varga Istvánné irányában elkövetett s a btk. 278. §-ába ütköző három rendbeli gyilkosság miatt.

Kötél általi halálbüntetést szabott a kir. törvényszék Varga Lidiára két rendbeli gyilkosság és Szappanos Juczira egy rendbeli gyilkosság miatt.

Életfogytiglani fegyházbüntetést kapott Horváth János, a ki édesanyját gyilkolta meg s a ki ellen a tárgyalás folyamán sulyos gyanúok merültek fel, hogy anyagi előnyökért édesanyján kívül még négy más családtagját is meggyilkolta.

Mucsi Mihályné szül. Tóth Lidia szintén életfogytig tartó fegyházra ítéltetett.

Az összes védők felebbezték.

A tőzsdéről.

Budapest, július 23. (A nagybecskereki Lloyd társulat távirata.) Kötöttett buza őszire 9.65—66, buza júliusra 10.05—06, tengeri őszire 5.02—03, tengeri júliusaugusztusra 4.41—42, zab 5.71—73, repce 12.45—55. Buzában a kínálat és vételkedv egyaránt lanya, a forgalom 8000 q.

Irodalom és színház.

* A vidéki színészet rendezése. A magyar színészegyesület igazgatótanácsa tegnapi ülésén a vidéki színészet rendezéséről a belügyminiszteriumban készült reformtervezetet vitatta meg. Ma délelőtt a tanács Pázmány Dénes elnöklésével folytatta a tegnapi tanácskozást, s ennek során megtette saját javaslatait a vidéki színészet rendezése dolgában. Ditrói Mór azt kívánja, hogy jelöljék meg a hat várost, a mely állandó színészetet kapna, s okolják meg egyszersmind a proposíciót úgy, hogy a miniszter ki ne térhessen. A tanács a következő városokban állapodik meg: 1. Kolozsvár, a hol már most is megvan az állandó színház; 2. Pozsony, melyet okvetlenül, bármily áldozattal is meg kell szerezni a magyar színészetnek; a német színészettel itt semmi megalkuvásnak ne legyen helye; 3. Temesvár, melyet szintén nemzeti szempontból kell megítélni; 4. Debreczen; 5. Szeged; 6. Arad. E városok közé sorakozik majd Kassa is, ha állandó színháza főképp. A második kérdés, hogy milyen legyen a szubvenczió? Megállapodtak abban, hogy az állami segítség legalább tízezer forint legyen s a városokat föl kell szólítani arra, hogy erejük-höz képest ugyanannyit adjanak. Pázmány elnök fölveti a kérdést, hogy nem járulhatnak-e esetleg a megyék is a szubvenczióhoz. Mennyivel jobbak-e tekintetben az ausztriai viszonyok, a hol például a stájerországi tartománygyűlés negyvenezer forintot szavaz meg a gráci színházra. Chehországban, Morvaországban ugyanígy van. — Azután áttértek az ugynevezett elsőrendű társaságok állomáshelyének meghatározására. 1. Győr—Sopron. (A társulat nyári állomáshelyét Szombathelyt jelölték ki. Szombathely várost egyszersmind föl fogják szólítani, hogy arénát építsen.) 2. Kaposvár. (Nagy-Kanisza, Balatonfüred.) 3. Szabadka. (Ujvidék, Baja.) 4. Miskolc. (Eger, Satoraljaujhely, Uogvár.) Nemzeti szempontból két másodrendű kerületre van szükség: a) Nyitra, Besztercebánya, Trencsén, Nagyszombat, Selmeczbánya; b) Nagybecskerek, Lugos, Versecz, Fejertemplom. — Krecsányi Ignác, a ki elkezeve érkezett a gyűlésre, csak most szólalt föl. A temesvári színház állandósításánál lehetetlennek mondta a Krisztinavárossal való kombinációt. Erre a tanács elhatározta, hogy memorandumban ki fogja fejezni azt az óhajtatást, hogy a budai oldalon állandó színház épüljön. — Az ügyöség kérdésénél Ditrói ajánlja, hogy az ügyösöket az egyesület hatásköre alá rendeljék. Lezskay Andras felszólalására ezt az indítványt elvetették. A jogdíjak megvitatásánál az az óhajtatás merült föl, hogy a darabot cég vegye meg, ne mint eddig a direktor s személyre szóló szerződéssel. Vagy pedig vegye meg a színészegyesület a jogot az egész országra. A tagok szerződésüket hagyják meg az ügyösöknek, de a szerzőkkel okvetlenül az egyesület tárgyaljon. Az olyan terület, a minő a színészegyesület, tárgyalhat egyenesen a párisi szociété des auteurs-szel s sokkal olcsóbban kaphat meg minden darabot. Végül még a színházakért való folyamodási módokról, sorrendjéről s néhány másodrendű detailkérdésről folyt a tanácskozás.

Hirdetések.

Melenczei-utcza 389. sz. ház,
mely áll 6 lakószoba, konyha, cselédszoba,
istállóból és a szükséges melléképítményekből,
szép kerttel, november hó 1-től, esetleg előbb is

bérbe adandó.

Azonkívül a
Gizellapart 462. számú házban
egy udvari lakás, 3 szoba, előszoba, zárt
folyosó, konyha és melléképítményekkel
november hó 1-étől kiadandó.
Bővebb felvilágosítással szolgál.

Benkovich Mihály
gyógyszerész.

689-3.2

Egy négy szobából és melléképítményekből álló

lakás

f. évi augusztus hó 1-étől kiadandó.
Bővebb felvilágosítással szolgál

Karácsonyi Emilie.

694-3.1

5250. kig. szám 1897.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye antalfalvai járáshoz tartozó Csenta községi jegyzői állásra ezenel pályázatot hirdetek.

Ezen állással 600 frt évi fizetés, szabad lakás, konyha, kert, 4 öl kemény tűzifa és a szabályrendeletben megállapított magán munkálatokért járó díjak élvezete van egybekötve.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében felszerelt eddigi alkalmazásukat és nyelvismeretüket igazoló pályázati kérvényüket **folyó évi augusztus hó 24-ig** hozzám nyujtsák be.

A választást **folyó évi augusztus hó 25-én d. e. 10 órakor** fogom Csenta község-házánál megtartani.

Antalfalván, 1897. évi július hó 17-én.

Szávits Gerő,
főszolgabíró.

39086. sz. 1897.

Központi főszolgabíró.

Pályázat.

A 600 forint készpénzfizetés, 100 frt uti és 30 frt kézbesítési általánnyal, valamint három szoba, konyha, éléskamra, padlás, pincze, 400 □ öl házi kert és a szervezési szabályrendeletben megállapított magánmunkálatok utáni díjazás élvezetével egybekötött Katalin-falva községi jegyzői állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek, miért is felhivatnak mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtának, hogy pályázati kérvényeiket **álam f. hó 25-ig** annál is inkább beadni el ne mulaszták, mert a fennebb irt határidőn túl beérkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Nagy-Becskek, 1897. évi július 15-én.

(679-3.3)

Daniel,
főbíró.

4287. sz. B.—897. Torontál várm. bánlakai járás szbiróságától

Pályázati hirdetmény.

Torontál vármegye bánlakai járás szolgabírósa az 570 forint évi fizetés, 70 frt uti általánnyal, szabad lakás és konyha-kert, valamint a magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak élvezetével egybekötött Nagy-Gáj községi jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdet.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítési és eddigi működésüket igazoló bizonylatokkal felszerelt folyamodványukat **folyó évi augusztus hó 1-éig** ezen szolgabíróshoz benyujtsák.

Bánlakon, 1897. évi július hó 13-án.

677-3.3

Botka,
főszolgabíró.

4298. sz. B.—1897. Torontál várm. bánlakai járás szbiróságától.

Pályázati hirdetmény.

Torontál vármegye bánlakai járás szolgabírósa az üresedésben lévő istvánvölgyi körorvosi állásra ezennel pályázatot nyit.

A körhöz tartoznak Istvánvölgy, Ó-Lécz, Szécsénfalva, Györgyháza és Ujfalva községek, azonkívül az istvánvölgyi, szécsénfalvi, ó-léczy és nagy-grédei uradalmak.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen 600 frt évi fizetés és szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak élvezetével egybekötött körorvosi állást elnyerni óhajtják, hogy képesítési és eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket ezen szolgabíróshoz **1897. évi július hó 31-ig** beadják.

Bánlakon, 1897. évi július hó 13-án.

678-3.2

Botka,
főszolgabíró.

691-2.3 4733. tkv. szám. 1897.

Árverési hirdetmény és feltételek.

A perlaszi kir. jbiróság, mint tkvi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Staity Lyuba, Fuchs Sándor és Kurländer Imre végrehajthatóknak Anovics Koszta tomaseváci lakos elleni végrehajtási ügyében 97 frt 50 kr, 18 frt és 15 frt s 59 frt 80 kr tőkekövetelés s ezek járulékaiknak kielégítése végett a 2160/97. sz. árverési hirdetmény alapján fogansított árverés a székesi 16. városi tak. pénztár által szabályszerűen kiállított és törvényes időben beadott utóajánlati kérvény folytán s az 1881. évi 60. t.-cz. 18. §-a alapján hatályon kívül helyeztetik, s az ezen kir. jbiróság területén fekvő a Tomasevác községi 1290. sz. tkvben felvett: 1. III. düllobeli 34 hrsz. 1⁰⁰ h. I. oszt. szántónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ része 98 frt; 2. III. düllobeli 8 hrsz. 1⁰⁰ h. I. oszt. szántónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ része 98 frt;

3. I. düllobeli 57 hrsz. 1⁰⁰ h. I. oszt. szántónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ részére 128 frt;

4. II. düllobeli 2 hrsz. 1⁰⁰ h. I. oszt. szántónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ részére 102 frt;

5. III. düllobeli 2 hrsz. 1⁰⁰ h. I. oszt. szántónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ részére 93 frt;

6. IV. düllobeli 2 hrsz. 1⁰⁰ h. szántóra a végreh. törv. 156. §. értelmében egészben 188 frt 10 kr;

7. V. düllobeli 2 hrsz. 2⁰⁰ hold I. oszt. kaszállónak Anovics Kosztát illető $\frac{1}{3}$ része 96 frt;

8. 34. hrsz. 477 □-öl szőlő egészben 108 frt kikiáltási árban újabb árverés rendeltetik el s annak Tomasevác község-házánál leendő foganosítására határnapul **1897. évi augusztus hó 21-ik napjának d. e. 9 órája** kitiizetik, ezen árverésen magasabb ígért hiányában a fenti ingatlanok 55 frt, 57 frt 20 kr, 60 frt 50 kr, 53 frt 35 kr, 44 frt, 188 frt 10 kr, 77 frt 55 kr s illetve 22 frt 55 kr utóajánlati áron alul eladatni nem fognak.

A venni szándékozók tartoznak a kikiáltási árnak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt annak átszolgáltatni.

Kelt Perlaszon, a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál, 1897. évi július hó 10-én.

Tóth
kir. aljárásbíró.

3813. kig. szám 897.

692-2.2

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye antalfalvai járáshoz tartozó Csenta községi orvosi állás lemondás folytán megüresedett, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással 800 frt évi fizetés, 20 kr. nappali és 40 kr. éjjeli látogatási díj élvezete van egybekötve.

Felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 9. §., illetve az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-ában körülírt képesítésüket nemkülönben nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket **folyó évi augusztus hó 24-ig** hozzám nyujtsák be.

A választást **folyó évi augusztus hó 25-én d. e. 10 órakor** fogom Csenta község-házánál megtartani.

Antalfalván, 1897. évi jul. hó 17-én.

Szávits Gerő,
főszolgabíró.